

Sabiedrības tiesiskā izglītošana: Augstākās tiesas pieredze

Veronika Krūmiņa
Senāta Administratīvo lietu departamenta priekšsēdētāja
10.12.2019.

Sabiedrības tiesiskā izglītošana: mērķauditorijas

- **Skolēni un skolotāji**
- **Žurnālisti**
- **Plašāka sabiedrība**
- **Studenti**
- **Juristi**

Skolēni un skolotāji

- **Senatoru stundas**
- **Atpakaļ uz skolu**
- **Ēnu diena**
- **Jauno juristu skola**

Administratīvais process ir domāts, lai garantētu cilvēktiesību ievērošanu!!!

Kādas ir tiesas Latvijā

Parasti visas tiesu lietas iedala krimināllietās, civillietās un administratīvās lietās. Krimināllietas ir saistītas ar noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem sods paredzēts Krimināllikumā, piemēram, laupīšanas, slepkavības, liela kaitējuma nodarīšana valstij u. c. Civillietas ir saistītas ar dažādiem strīdiem par īpašumu, mantošanas tiesībām, laulību šķiršanu u. c. Administratīvās lietas ir mazāk bīstami likumpārkāpumi.

Rajonā (pilsētas) tiesa ir pirmās instances tiesa. Krimināllietas, civillietas un administratīvās lietas izskata tiesnesis vienpersoniski, bet atsevišķos gadījumos tiesnesis un divi piesēdētāji.

Latvijā ir izveidotas sešas apgabaltiesas – Rīgas, Vidzemes, Kurzemes, Latgales, Zemgales un Administratīvā apgabaltiesa. Apgabaltiesa ir pirmās instances tiesa sarežģītākām civillietām un krimināllietām (piemēram, slepkavības, laupīšanas, izspiešana organizētā grupā u. c.) un

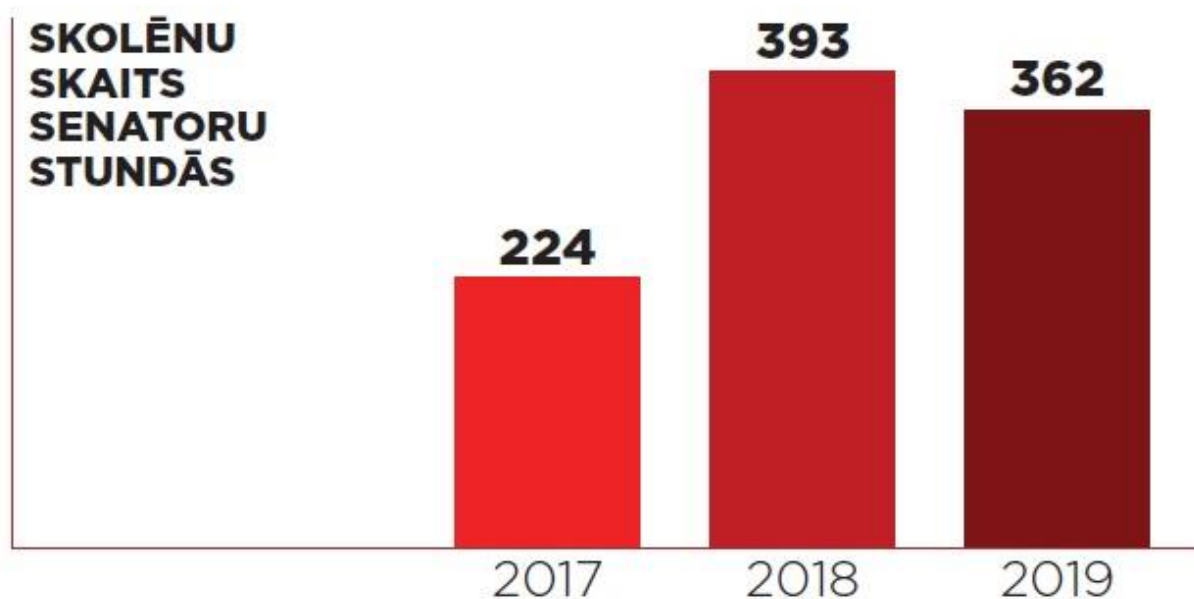
Senatoru stundas

Senatoru stundas

SENATORU STUNDAS AUGSTĀKAJĀ TIESĀ: 10 GADOS – 115 KLASĒS

VIETAS, NO KURĀM BIJUŠAS SKOLĒNU GRUPAS

Atpakaļ uz skolu

Aknīstes vidusskola

Atpakaļ uz skolu

Rīgas Valsts 2. ģimnāzija

Tautas tiesa

- Jānis un Pēteris ir klasesbiedri, 19 gadus veci. Izlaiduma vakarā izceļas kautiņš. Pēteris, būdams alkohola reibumā, ar nazi sadur Jāni plecā. Nodarītie miesas bojājumi ir vidēji smagi. Jānis tiek aizvests uz slimnīcu. Klasesbiedri, kas redzēja kautiņu, ir šokā.
- Vai Pēteri jāsoda nosacīti vai ar brīvības atņemšanu?

Tautas tiesa

- Jānis un Pēteris ir klasesbiedri. Izlaidumā abi ir dzēruši vīnu. Viņu starpā izceļas strīds par meiteni, kas ir Pētera draudzene. Jānis meiteni ir apvainojis, izsakot rupjas un aizskarošas piezīmes. Pēteris aizstāv savu meiteni. Strīda karstumā Pēteris iedur Jānim plecā. Nodarītie miesas bojājumi ir vidēji smagi. Jānis tiek aizvests uz slimnīcu. Klasesbiedri pārdzīvo gan par Jāni, gan par Pēteri, kas ir klases labākais skolnieks. Pēteris ir sabiedriski aktīvs, sporto, alkoholu pirms tam nav lietojis. Pēteris notikušo pārdzīvo un ir atvainojies gan Jānim, gan viņa vecākiem.
- Vai Pēteri jāsoda nosacīti vai ar brīvības atņemšanu?

Ēnu diena – tiesneši ar “ēnām”

LATVIJAS REPUBLIKAS AUGSTĀKĀ TIESA

Inga Kleša no Cēsīm 2007. gadā
ēno Augstākajā tiesā

Ēnojamā senatora
palīdzē Inga Kleša
2016. gadā

ĒNU DIENĀ AUGSTĀKAJĀ TIESĀ PIEDALĪJUŠĪES

2 *senatoru palīgi,
kas izauguši no
Ēnu dienām*

*Ēnu diena – Jauno juristu skola –
Pirmkursnieku diena – Tiesu izspēle –
Praktikants – Senatora palīgs*

Jauno juristu skola

Žurnālisti

- **Mediju diena**
- **Mediju aptauja**
- **Komunikācijas zinību studenti**

Mediju diena

LATVIJAS REPUBLIKAS AUGSTĀKĀ TIESA

Mediju aptauja

Latvijas tiesu
komunikācijas
stratēģija

Vai mediji to
izjūt?

Komunikācijas zinību studenti

Plašāka sabiedrība

- Latvijas Senāta simtgades pasākumi
- LAMPA
- Ģimeņu un draugu dienas
- Mājaslapa
- Augstākās tiesas muzejs

Latvijas Senāta simtgade

LATVIJAS REPUBLIKAS AUGSTĀKĀ TIESA

Senatoru dzimtajās pašvaldībās

Kuldīgā piemiņas ozols Kristapam Valteram

Senatoru dzimtajās pašvaldībās

Cesvainē: tikšanās ar deputātiem, tiesnešu stundas skolā

Senatoru dzimtajās pašvaldībās

Priekuļos: tikšanās ar novada juristiem, ozola stādīšana

Sarunu festivāls LAMPA

Diskusija «Tiesa. Taisnīgums. Tiesneša mugurkauls.»

Tautas tiesa

Ģimeņu un draugu dienas

LATVIJAS REPUBLIKAS AUGSTĀKĀ TIESA

Mājaslapa

Augstākā tiesa, Tieslietu padome, Disciplinārtiesa

Judikatūra – visvairāk apmeklētā sadaļa:

- Sistematizēti nolēmumi – pēc lietu kategorijām; pēc tiesību aktiem; pēc citētajiem nolēmumiem

ECT nolēmumu arhīvs:

- Vienīgā vieta, kur vienkopus visi latviski tulkoti ECT nolēmumi, kopsavilkumi (~ 600)

Augstākās Tiesas Biļetens:

- Pieejams elektroniski bez maksas

Augstākās tiesas muzejs

- Caur tiesu vēsturi runājam par vērtībām, tiesību kultūru un tiesnešiem kā personībām
- Gadā vidēji 60 ekskursijas

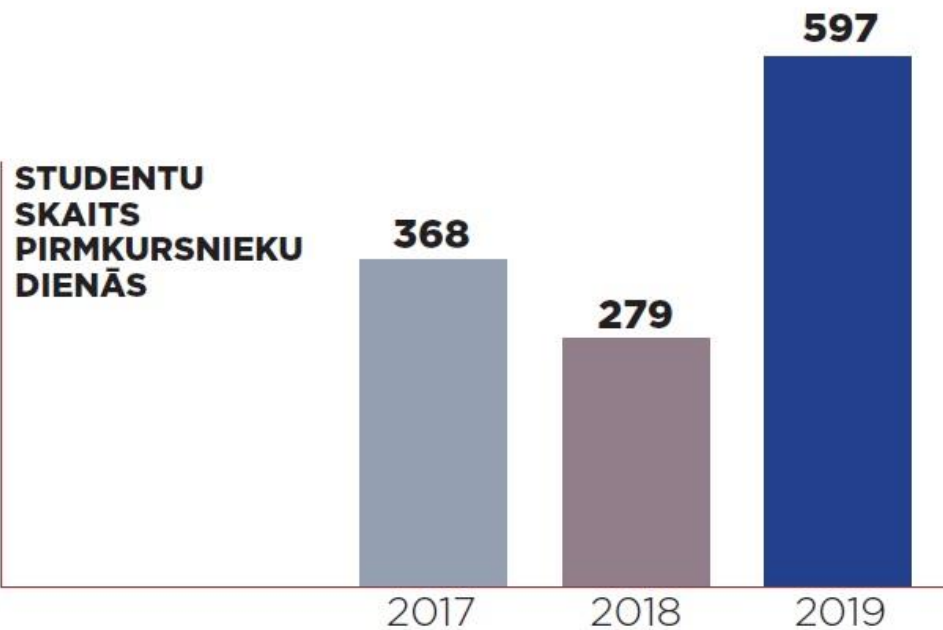
Studenti

- Pirmkursnieku dienas
- Lekcijas studentu grupām
- Tiesas procesu izspēles
- Tiesas sēžu apmeklēšana
- Tēmas studiju darbam
- Mācību prakse

Pirmkursnieku dienas

PIRMKURSNIKU DIENAS 10 GADOS - 4119 STUDENTI

AUGSTSKOLAS UN KOLEDŽAS PIRMKURSNIIEKU DIENĀS

Latvijas Universitāte	Turība	Rīgas Stradiņa Universitāte	Rīgas Juridiskā augstskola	Daugavpils Universitāte
Rēzeknes augstskola	Baltijas Starptautiskā akadēmija	Juridiskā koledža	Alberta koledža	Biznesa vadības koledža

Lekcijas studentu grupām

- **Tiesību pamati**
- **Juridiskā valoda**
- **Mediācija**

Ekonomikas un kultūras vadības augstskola

Turība

Rīgas Stradiņa universitāte

Valmieras augstskola

Tiesas procesu izspēles

Tiesas sēžu apmeklēšana

Juridiskajām fakultātēm nosūtām informāciju par mutvārdu procesa atklātajām tiesas sēdēm

Tēmas studiju darbam

Mācību gada sākumā Augstākā tiesa izsludina maģistra darbu tēmu piedāvājumu

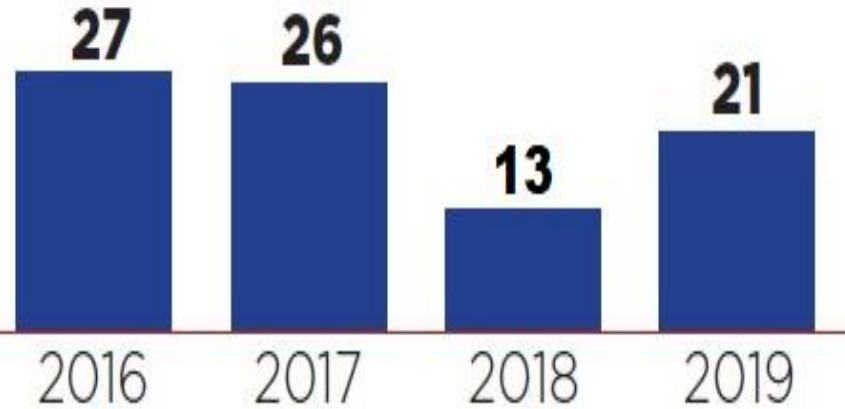
Šogad – 13 tēmas

leguvumi studentiem:

- Tiesa iespēju robežās nodrošina atbalstu pētniecības darbam
- Iespēja par šo tēmu uzstāties Augstākās tiesas konferencēs un publicēt materiālu Augstākās Tiesas Biļetenā

Mācību prakse

**MĀCĪBU PRAKSE
AUGSTĀKAJĀ
TIESĀ**
(praktikanti)

Juristi

- **Jauno tiesnešu diena Augstākajā tiesā**
- **Pieredzes apmaiņa ar zemākas instances tiesām**

Jauno tiesnešu diena

LATVIJAS REPUBLIKAS AUGSTĀKĀ TIESA

Pieredzes apmaiņa ar zemākas instances tiesām

Senatoru tikšanās ar rajona tiesas tiesnešiem

Pieredzes apmaiņa ar zemākas instances tiesām

Augstākās tiesas darbinieku vizītes apgabaltiesās un rajona tiesās

<http://at.gov.lv/lv/apmekletajiem/skolam>

<http://at.gov.lv/lv/apmekletajiem/studentiem>

<http://at.gov.lv/lv/apmekletajiem/ekskursijas>